

Az applikációs életterek sajátosságainak, és a magyarországi megjelenésükkel kapcsolatos lehetőségek felmérésére irányuló kutatás első eredményei

Hágen Ádám*

Összefoglalás

A tanulmány célja hogy bemutassa az applikációs-életterek magyarországi bevezetésével kapcsolatos kérdőíves felmérést, valamint annak eredményeit. Az applikációs életterek kutatása nem tekint vissza hosszú időre. Ennek oka, hogy jelenleg elsősorban Kínában vizsgálható teljes formájában a rendszer. A Neumann János Egyetem kutatói által folytatott munka jelenlegi szakasza a magyar lakosság applikációs-életterekkel kapcsolatos álláspontját vizsgálja.

1. Bevezetés – háttér és célok

Az applikációs életterek globális megvalósulása jelenleg elsősorban Ázsiára fókuszál, azonban az – e szempontból – mintaállamnak tekinthető Kínai Népköztársaságban kialakult applikációs környezet pozitív tapasztalatai várhatóan rövid időn belül globális távlatokat nyithatnak a technológia előtt. Az applikációs életterek alapvetően változtatják meg a társadalom működését, kényelmesebbé téve a mindennapi életet, miközben soha nem látott mértékben képesek növelni a kis- és közepes vállalkozások versenyképességét, illetve szerepét a gazdaságban. Az applikációs életter nem csak a gazdaságélénkítésben, hanem a társadalomszervezésben, és a társadalom irányításában is jelentős szereppel bír, miközben a felhasználók számára rendkívüli mértékben megkönnyíti a mindennapi életet az általános ügyintézés szintjén.

Az applikációs életter „*olyan gazdasági alapú, al-applikációk sorozatából felépülő pénzügyi alapú keretapplikáció, amely a felhasználó számára biztosítja, a mindennapi életvitelhez szükséges általános gazdasági és társadalmi szolgáltatások elérését, valamint azok készpénzmentes kiegyenlítését, egyben pedig lehetőséget ad a fogyasztói szokások felmérésére, illetve a széleskörű társadalmi kontrollra*” (Kaszvár – Balogh, 2022). Az applikációs életterek olyan kiterjedt társadalmi, gazdasági és politikai lehetőséget biztosítanak, amelyek eredményeként az emberiség a 21. században egy új életdimenzióba léphet, amelyben az emberi lét különböző dimenziói – munka, szórakozás, egészségügy, társadalmi szerepvállalás stb. – szintézisbe kerülnek egymással, és a különböző színterek egy közös porondra kerülnek.

Az applikációs életterek két legjelentősebb megvalósulási formája a kínai Wechat és az Alipay. A két platform közül pedig az Alipay az, amely kiemelendő, hiszen annak szolgáltatásai nyújtják elsősorban a globális szereplőként történő megjelenés esélyeit, hiszen „*a legkiterjedtebb pénzügyi ökoszisztémát az Ant Group hozta létre*” (Zetsche – Birdthistle – Arner – Buckley, 2020). Az Alibaba tulajdonában álló AntGroup-nak, lehetősége volt az átalakuló kínai pénzügyi piacon egyedülálló lépéseket megtenni, amelyeknek a segítségével az ország átugrotta a bankkártyák korát, és egy teljesen új pénzügyi dimenzióba lépett.

---

* NJE Gazdaságföldrajzi és Településmarketing Központ munkatársa

Az Alibaba, mint az Alipay tulajdonosa és üzemeltetője kiterjedt, szolgáltatás központú applikációs-életteret készített, amely képes folyamatosan értékelni a felhasználó pénzügyi és egyéb (nem közösségi médiás) tevékenységét, ennek alapján pedig alkalmas arra is, hogy közvetlenül elérhető, és valósághűen dokumentálható, teljeskörű fogyasztói, költsékezési szokásokból és életviteli szokásokból generált kockázati „térkép” alapján, a legtokéletesebben személyre szabott hitel, biztosítási, befektetési ajánlatokat kínáljon a felhasználónak. Nem véletlen a könnyű használhatóság, mivel az Alipay jelentős összegeket fordít az innovációra és a magasabb színvonalú termékek előállítására (Kaszvár – Balogh, 2023).

Annak ellenére, hogy az applikációs-életterek elterjedése jelenleg Ázsiában érzékelhető, mégis mind több és több jel utal a gyors globális térnyerésre is. Annak eredményeként, hogy „*a kínai külpolitikai törekvésekben mindhárom elem, mind a gazdasági globalizáció, mind a nyitottság, mind az állami szerepvállalás megjelenik,*” (Vörös, 2022) így az applikációs-életterek egyben a kínai globális terjeszkedésnek is a részévé váltak. Az európai elterjedés kapcsán számos konfliktushelyzet aktivizálódott. Jelenleg úgy tűnik, hogy a jogi szabályozás miatt több a gátló, mint a támogató tényező. „*az Európai Unió is keresi azokat a lehetőségeket és megoldásokat, amelyek révén egy jobban integráltabb belső piacot tud megvalósítani. Ezek a törekvések és ambíciók különböző formában jelennek meg, legyen az az e-egészségügyhöz szorosan kapcsolódó szabad mozgás és tartózkodás joga, a digitális pénzügyi szolgáltatások fejlesztése, avagy az európai digitális személyazonosság, digitális irat- és pénztárca kialakítására irányuló kezdeményezés. Az egyre szorosabb (uniós) egység logikája és dinamikája e téren is tetten érhető az államszövetség szakpolitikai tervező műhelyeiben, e téren ebből az uniós polgárok is profitálhatnak – gondoljunk csak az egyik legkézenfekvőbb és sokunk által megtapasztalt eszközre, a szabad mozgást elősegítő uniós digitális Covid-igazolványra –, ám a távolkeleti modellel egyenértékű applikációs-életter bevezethetőségének korlátai is kézenfekvőek*” (Hágen – Mayer, 2023).

Az európai viszonyrendszer, illetve a felhasználói igények, valamint a társadalmi prioritások alapján az Alipay és a WeChat által megvalósított applikációs-életter minta európai meghonosodása kevésbé valószínűsíthető. „*Az kijelenthető, hogy az európai (köztük a magyar) társadalmakban nincs kialakult hagyománya a mindennapi élet szinte valamennyi fontos aspektusát felölelő, egy dedikált fórumra koncentrált digitális applikációk használatának, noha a digitális-technikai háttér ehhez nyilván megvalósítható volna*” (Hágen – Zámbo, 2024). Ugyanakkor valamilyen szinten indokolt lesz, hogy Európa lépést tartson a világgal, amelynek „*központi térsége egyre inkább átkerül a csendes-óceáni erőtérre,*” (Bernek, 2013) amelyben viszont rohamos gyorsasággal terjednek az applikációs-életterek. Amennyiben Európa nem tud lépést tartani az új, gazdasági és pénzügyi alapokon építkező, azonban azokon jóval túlmutató applikációs környezettel, akkor a fogyasztói igények valószínűsíthetően gyors változásának eredményeként további gazdasági lépéshátrányba kerülhet.

Adódik a kérdés, hogy miként érinti mindezen problémakör Magyarországot. Hazánk vonatkozásában, a jelen tanulmányhoz csatolódó kutatómunka egy másik fázisában megállapításra került, hogy „*az európai (köztük a magyar) politikai berendezkedés demokratikus formát ölt, ahol az egyén autonómiája, alkotmányos jogainak – e vonatkozásban különösen magánszférájának, személyes adatainak – védelme kiemelkedő szerepet játszik, s ezen autonómiák és polgári szabadságjogok garanciális védelmét erős intézményrendszer (ombudsman, alkotmánybíróság, rendes bíróságok, adatvédelmi biztos) biztosítja. Az ilyen politikai és alkotmányos berendezkedés nem kompatibilis teljes mértékben az állampolgárok széleskörű nyomon követésére is alkalmas rendszerek üzemeltetésével.*” (Hágen – Zámbo 2024) Kutatási kérdésként jelentkezett, hogy a jogi keretek által rögzített, elvileg a társadalom többségi akaratát visszatükröző, szabályozási környezetben vajon az állampolgári vélemény valóban megegyezik-e az előre feltételezett, illetve a jogi normák alapján levont állásponttal. Vagyis, vajon

tényleg többre értékeli-e a magyarok az egyén szabadságjogait princípiumnak tekintő szabályozási rendszert, a mindennapok abszolút megkönnyítésén alapuló applikációs környezettel szemben?

Jelen tanulmány célja, hogy a szerzők által végzett kérdőíves kutatás alapján megpróbáljon választ keresni a fentebb feltett kérdésre, vagyis, hogy a magyar lakosságnak – a jogszabályi keretek figyelembevételével –, van-e igénye az alapvetően kínai mintát követő applikációs-életterek használatára?

2. A kérdőív

Az applikációs-életterek magyarországi bevezetésével kapcsolatosan a kutatómunka jelen, kérdőíves felmérésen alapuló fázisa arra irányult, hogy kézzelfogható, jól mérhető és értelmezhető, a tényleges felhasználói irányultságon alapuló, adatcentrikus alap-tudásbázist állítson fel, amely a további kutatások, valamint központi, akár kormányzati döntések előkészítésének is kiindulópontja lehet.

A kérdőív az alábbi hét kérdést tartalmazza:

1. Használ-e Ön telefonos applikációkat?
2. Egyetért-e azzal, hogy az élete könnyebb lenne, ha egy államilag felügyelt telefonos applikációban és az ahhoz tartozó alprogramokon keresztül, egyetlen felületen intézhetné az összes Önt érintő ügyet (chat, videomegosztás, hivatalos ügyek, iskola, bank, közlekedés stb.)?
3. Egyetért-e azzal, hogy adatai és személye nagyobb biztonságban lennének, ha egy államilag felügyelt telefonos applikációban, és annak alprogramjában, egy felületen kezelhetné az összes Önt érintő ügyet (chat, videomegosztás, hivatalos ügyek, iskola, bank, közlekedés stb.)?
4. Egyetért-e azzal, hogy nem kényelmes és nem biztonságos, hogy minden applikációs szolgáltatónál külön-külön kell megadnia az adatait?
5. Egyetért-e azzal, hogy a jövőben Magyarországon is célszerű volna az államilag felügyelt telefonos applikáció, és annak alprogramjainak elterjesztése, amelyben egy felületen kezelhetné az összes Önt érintő ügyet (chat, videomegosztás, hivatalos ügyek, iskola, bank, közlekedés stb.)?
6. Egyetért-e azzal, hogy az adatvédelmi szabályok betartása mellett, állami szolgáltató beiktatásával létrehozható olyan telefonos applikáció, amelyen belül, egy felületen keresztül intézheti az Önt érintő ügyeket?
7. Egyetért-e azzal, hogy a 21. századi információs társadalom kihívásai indokoltá teszik, hogy állami részvétellel, az adatvédelmi szabályok betartása mellett, létrejöjjön egy olyan telefonos applikáció, amelyen belül egy felületen keresztül intézheti az Önt érintő ügyeket?

A kérdések megfogalmazása során különös figyelem irányult arra, hogy visszatérő jelleggel hasonló, azonban finom árnyalatokkal – mint például a megvalósításban részt vevők személye – módosított formában jelenjenek meg azok. Így lehetőség teremthető arra, hogy az előzetes információk alapján rendkívül szenzitív kérdéskörben megbízható információk keletkezzenek. A kérdéscsoport összeállítása során elsődleges szempont volt, hogy jól bizonyítható információk keletkezzenek arra vonatkozóan, hogy a magyar társadalom egyáltalán nyitott-e az applikációs-életterek irányában, vagy sem.

Elsődleges feltételezés volt, hogy az európai, így a magyar társadalom is csak korlátozottan fogékony az applikációs életterek megvalósítására. Ennek elsődleges oka pedig nem más, mint a nyugati kultúrában meglévő félelem a túlzott központi ellenőrzéstől és a túlzott kontrolltól. Ez a viszolygás törtenelmi eredetű, amely a demokrácia eszmény teljesezésével, valamint a volt szovjet-blokk országokban, a kommunista rezsimek totális hatalomgyakorlásából eredő tapasztalatok alapján képződött. A félelemérzést pedig az attól a tényről való iszonyodás táplálja, hogy „*a különböző állami és nem ál-*

lami szereplők olyan értékes információkhoz juthatnak az emberek mindennapi szokásairól, amelyekkel következtetni lehet adott személy kapcsolati hálózatára, baráti körére, tartózkodási helyeire, fogyasztási szokásaira, vagy akár káros szenvedélyeire” (Kerti – Koller, 2021).

Ebből adódóan is érdekes az a kérdés, vajon milyen lenne a lakosság viszonya egy olyan applikációs léttel szemben, amely nem állami, hanem magánkézben található; ebben az esetben szívesebben adnák át az adataik feletti ellenőrzés jogát, vagy éppen ellenkezőleg, még nagyobbá válna ilyen esetben az idegenkedés? Az elsődleges feltevés szerint a szélesebb néprétegek az állami kontrollnál még erősebben tartanak a személyes adatok magánkézbe kerülésétől.

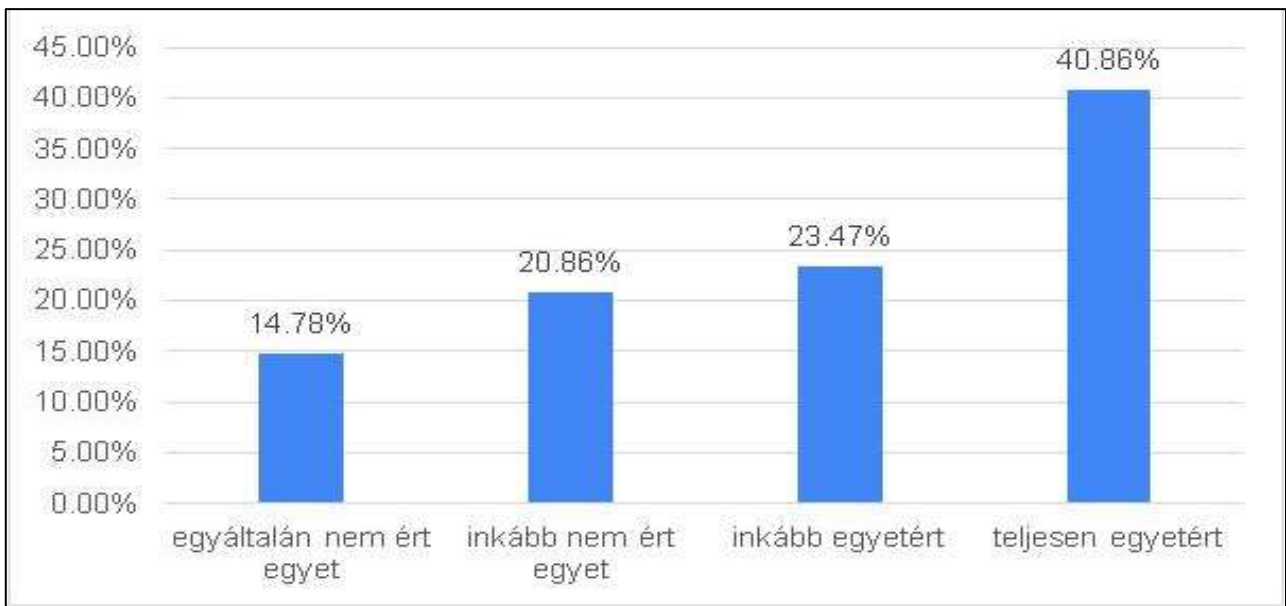
3. Elsődleges eredmények

A kérdőívet 115 fő töltötte ki, akiknek életkora, iskolázottsága és egyéb jellemzői nem kerültek mérésre. A kitöltők közel 96%-a állította, hogy használ mobiltelefonos applikációkat a mindennapjai során, és csak alig több, mint 4%-uk nyilatkozott úgy, hogy elzárkózik az applikációktól. Az adat és a százalékos arány is nagyon fontosnak tekinthető, mivel ezáltal az egyéb kapcsolódó kérdések terén adott válaszok egy alapvetően egynemű mintán kerülhettek elemzésre, ami megkönnyítette azok kiértékelését.

Kiemelendő, hogy a válaszadók többsége eleve kérdésesnek tartja, hogy mennyire biztonságos az, ha a felhasználónak külön kell minden egyes applikációban megadnia a személyes adatait, így azok számtalan helyen lesznek kezelve, amelyek biztonságossága már a nagy számok alapján is kérdéses. A válaszadók több mint 64%-a úgy véli, hogy nem az ő biztonságát szolgálja, ha minden egyes szolgáltatóhoz külön kell az adatait felrögzíteni, ráadásul még a személyes kényelmét sem szolgálja. Elgondolkodtató ugyanakkor, hogy csak közel 41% adott egyértelmű választ, amely alapján biztos abban, hogy a személyes adatok ilyen mértékű szétforgácsolása, illetve megosztása azon kívül, hogy rengeteg plusz munkát ad a felhasználóknak, de egyben annak a veszélynek is kiteszi a felhasználót, hogy az adatlopással összefüggésbe hozható személyek csaló tevékenységének, adathalászatnak az áldozatává válik. A biztonságtudatosság nagymértékű hiányára utal, hogy a felhasználók több mint 35 %-a úgy véli az ő kényelmét és biztonságát szolgálja, ha minden applikációnál külön kell megadnia a személyes adatait. Feltételezhető, hogy ezek a felhasználók úgy vélik, hogy így biztosítva van, hogy csak és kizárólag azon szolgáltatókhoz jutnak el a személyes adataik, akiknek ők maguk szeretnék megadni azokat. Sajnos ez a feltételezés azonban inkább csak remény alapú, semmint bizonyított tény.

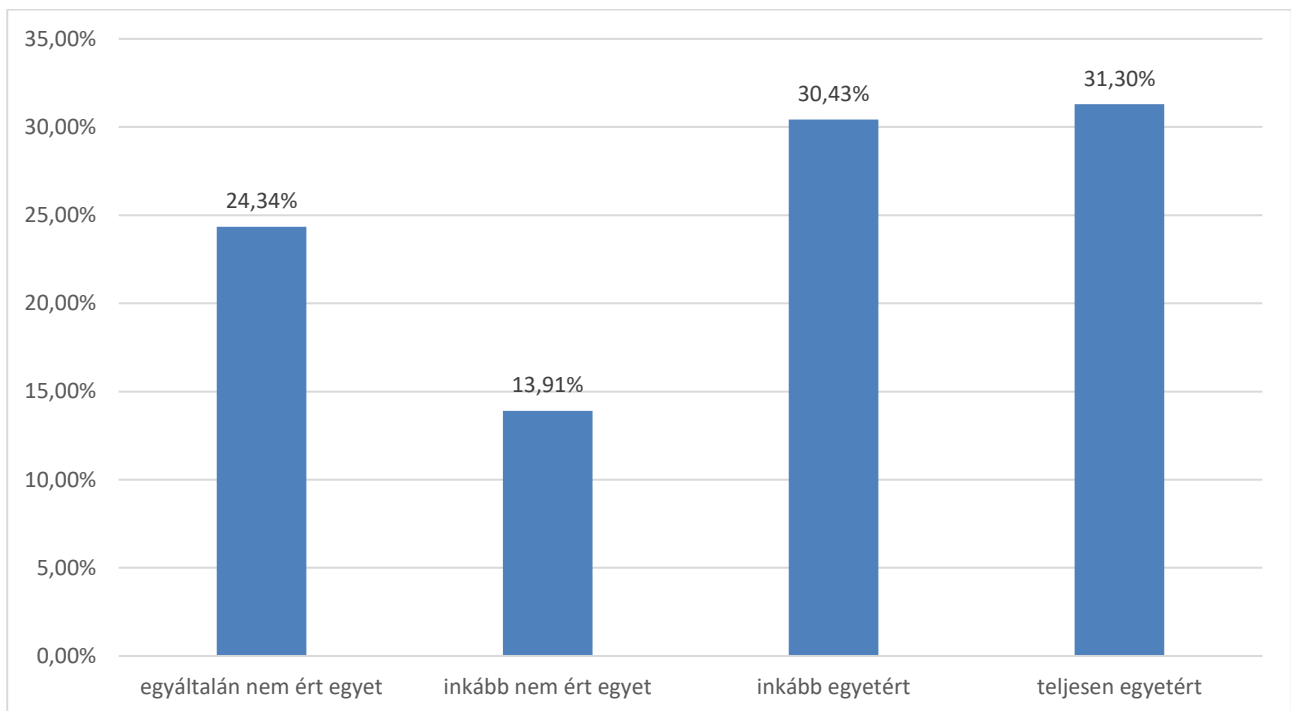
Mégis reményre ad okot, hogy a válaszadók több mint 64%-a úgy véli, hogy nem az ő érdekét szolgálja az, ha minden egyes online szolgáltatóval történő kapcsolatba lépés esetén újra és újra meg kell adniuk a személyes adataikat. Vagyis a lakosság közel kétharmada mégis biztonságtudatos alapokon építkezik, és nem látja megfelelőnek, ha a személyes adatait „mindenkinek” meg kell adnia.

Adódik a reményteljes feltevés, hogy ebben az esetben a válaszadók közel kétharmada támogatná egy olyan online rendszer bevezetését, amelyben nem csak egy helyen képes a felhasználó elintézni az összes, mindennapos, ügyes-bajos dolgait, de egyben biztonságosan, egy állami rendszerben, a kellő adatvédelmi eljárások szavatolása mellett kerülnek kezelésre és tárolásra a személyes adatai.

1. ábra. Egyetért-e azzal, hogy nem kényelmes és nem biztonságos, hogy minden applikációs szolgáltatónál külön-külön kell megadnia az adatait?

Forrás: saját kutatócsoport szerkesztés

2. ábra. Egyetért-e azzal, hogy az adatvédelmi szabályok betartása mellett, állami szolgáltató beiktatásával létrehozható olyan telefonos applikáció, amelyen belül, egy felületen keresztül intézheti az Önt érintő ügyeket?

Forrás: saját kutatócsoport szerkesztés

A válaszok alapján arra lehet következtetni, hogy a magyar lakosság közel 62%-a úgy véli, hogy a technikai és technológiai fejlettség jelenkori fejlettségi szintjén indokolt lehet egy olyan telefonos

applikáció megalkotása, amely egy felületen belül képes a felhasználó az összes, a mindennapi életvitelhez szükséges ügyét (pl.: okmányiroda, orvosi időpontfoglalás, vacsora rendelés, bolti bevásárlás) intézni.

A felmérésből kiragadott két adathalmaz alapján készített diagramok, és a hozzájuk csatolt rövid értelmezések egyértelművé tették, hogy az applikációs-életterek iránti magyarországi érdeklődés társadalmi szinten jelen van. Azonban ez csak a lakosság egyharmada esetében jelenti a teljes elköteleződést, így a pozitív fogadtatás és támogatás korántsem egyértelmű

4. Összegzés

Az applikációs életterekkel kapcsolatos kutatás a korábbiakban már jelentős eredményeket hozott. A magyarországi elterjedésével kapcsolatos részkutatás ugyanakkor még folyamatban van, így még nem rajzolható fel a részeredmények elemzése alapján egyértelműen a lakosság viszonyrendszere az applikációs életterekhez.

Már az eddigi elemzések alapján is kijelenthető, hogy alapvetően a magyar lakosság nem elutasító az applikációs életterekkel szemben, azonban azok jelenlegi formában történő megjelenítése, jelenleg, igen komoly nehézségekbe ütközhet. A fő probléma kulturális eredetű, hiszen az applikációs életterek eredetileg a kínai társadalomra, annak autoriter berendezkedésére lettek optimalizálva. Így annak a nyugati kultúrkörre történő, lényegi változtatás nélküli átültetése ugyanabba a problémába ütközne, mint a korlátlan demokráciaexport: *„demokráciaterjesztés során a politikai elit mai napig nem veszi figyelembe az alapvető kulturális különbségeket, amelyek végzetes konfliktusokhoz vezethetnek”* (Kasznár – Pocsikai, 2015). Vagyis, megállapíthatjuk, hogy az applikációs életterek egy az egyben – vagyis totális állami felügyelet alatt történő működtetéssel – történő bevezetése a nyugati társadalmakban szintén jelentős konfliktusforrásként jelentkezne. Az ezáltal egyértelmű, hogy az online fizetési struktúrán alapuló applikációs életterek az adott társadalomban csak úgy valósíthatók meg, ha a kiindulási pontjukat adó *„mobilfizetési rendszerek mélyen beágyazódnak az adott helyi és szabályozási környezetbe”* (Shen – Faklaris – Jin – Dabbish – Hong, 2020).

A globális online folyamatok nehezen előre jelezhetők, jelenleg azonban mind több jel utal arra, hogy a közeljövő minden téren az applikációs élettereké lesz, amelyek használata iránt globális szinten is mind nagyobb a felhasználói igény, amely igény megkerülhetlenné teszi a bevezetésüket. Nem véletlenül növekszik folyamatosan az igény ezen felhasználói környezetek iránt, hiszen egyértelműen megkönnyítik, egyszerűsítik és egyben biztonságosabbá is teszik a felhasználók mindennapjait. Olyan kérdéseket is szem előtt kell tartanunk, hogy az applikációs-életterek hozzájárulhatnak a hátrányos helyzetű emberek mindennapi életvitelének egyszerűsítéséhez, könnyebbé tehetik életük számos szegmensét. Tudjuk, hogy Európára is igaz, hogy *„a tudomány és a technológia jelenlegi fejlettségi szintjét tekintve képesek vagyunk olyan rendszerek kiépítésére és működtetésére, amelyek célzott segítséget tudnak nyújtani a hátrányos helyzetű embereknek, hogy javítsák életkörülményeiket”* (Kertész, 2023). Az életkörülmények javításának egyik legátfogóbb lehetőségét pedig az applikációs-életterek nyújtják.

Az applikációs életterek térhódításával kapcsolatosan azért még sem tehetünk teljesen egyértelmű, csak és kizárólag pozitív tartalmú kijelentéseket, ugyanis a jövő némiképpen *„kiszámíthatatlanná vált a már funkcionáló applikációs-életterek számára. A mesterséges intelligencia térnyerése ugyanis teljesen új fejezetet nyithat az online fizetés terén ugyanúgy, mint a komplex applikációs-életter világban. A másik nagy kérdés a Kínából való teljes kilépés, melyet, ha az Alipay sikerebben meg tud lépni, mint a maga idejében a PayPal tette, akkor az online fizetések globális piacán meghatározó szerepre tehet szert”* (Kasznár – Balogh, 2023).

Irodalomjegyzék

- Bernek Á. 2013: Atlanti erőteréből az eurázsiai erőterébe? Magyarország a 21. század többpólusú világában. = Geopolitika a 21. században 2013/február. 11-34. o.
- Hágén Á. – Zámbo, K. 2024: Az applikációs-életterek magyarországi perspektívái. = Gazdaság és Jog 2024/1-2. szám, 52-55. o.
- Hágén Á.– Mayer B. 2023: Az applikációs-életterek és európai dimenzióik. = Gazdaság és Jog 2023/11-12. szám, 44-47. o.
- Kasznár A. – Balogh A. 2023: Alipay, egy applikációs élettér története és jövőbeni lehetőségei. = Gazdaság és Jog 2023/7-8. 44-49. o.
- Kasznár A. – Balogh A. Z. 2022: Kína az alipay világában – teljes élet egy pénzügyi alkalmazásban. = Gradus Vol. 9. No. 2. DOI: 10.47833/2022.2. ECO.016
- Kasznár, A. – Pocsikai Á. 2015: A demokráciaterjesztés terroraspektusú kockázatai. = Terror & Elhárítás 2015/1. 4-45. o.
- Kertész G. 2023: How Can the Modern State Combine the Adverse International Conditions, Technological Disruption, and the Emergence of AI With the Social Policy? = Management Studies, May-June 2023, Vol. 11, No. 3. 169-174. o. DOI: 10.17265/2328-2185/2023.03.003
- Kerti A. – Koller M. 2021: Az okoseszközök applikációi által gyűjtött metaadatokkal való visszaélések kockázati szemléletmód általi, felhasználói szintű lehetséges visszaszorítása. = Hadmérnök 16. évfolyam 2021/4. szám. 145–156. o. DOI: 10.32567/hm.2021.4.11
- Shen, H. – Faklaris, C. – Jin, H. - Dabbish, L.- Hong, J. I., 2020: 'I Can't Even Buy Apples If I Don't Use Mobile Pay?': When Mobile Payments Become Infrastructural in China. = Proceedings of the ACM on Human-Computer Interaction 2020/4. 1-26. o.
- Vörös Z. 2022: Kínai geopolitika a 21. században – A globális világtrend megkérdőjelezése? = Eurázsia Szemle II. évfolyam 2022/1. szám, 8-28. o.
- Zetsche, D. A. – Birdthistle, W. A. – Arner, D. W. – Buckley, R. P. 2020: Digital Finance Platforms: Toward a New Regulatory Paradigm. = SSRN Electronic Journal 2020 January. DOI: 10.2139/ssrn.3532975